

ISÄ BROWNIN

VIISAUS

G. K. Chesterton

G. K. Chesterton

Isä Brownin viisaus

Suomentanut Eino Palola

SAGA Egmont

Isä Brownin viisaus

Translated by Eino Palola

Original title: *The Wisdom of Father Brown*

Original language: English

Cover image: Shutterstock

Cover design: Lisa Bygdén

Copyright © 2022, 2026 Saga Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727313320

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser. It is prohibited to perform text and data mining (TDM) of this publication, including for the purposes of training AI technologies, without the prior written permission of the publisher.

This work is republished as a historical document. It contains contemporary use of language.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Vognmagergade 11, 2, 1120 København K, Denmark

VARKAITTEN PARATIISI

Suuri runoilija Muscari, huomattavin nuoremmista toskaanalaisista runoilijoista, kulki joutuisasti meriravintolaansa, joka kohosi korkeana Välimeren rannalla aurinkoteltan peittämänä ja pienten sitruuna- ja oranssipuiden ympäröimänä. Valkopukuiset tarjoilijat olivat jo kattaneet valkeille pöydille aikaisen ja hienon aamiaisen, ja tämä näytti yhä nostavan tyytyväisyyden tunnelmaa, joka jo muutenkin kosketteli korkeimpia huippujaan. Muscarilla oli kotkannenä niinkuin Dantella, hänen hiuksensa ja huivinsa olivat mustat ja lepattivat tuulessa; hän kantoi mustaa viittaa ja olisi hyvin voinut pitää mustaa naamiotakin, niin paljon oli hänessä sellaista, mikä muistutti venetsialaisen melodraaman henkilöä. Hän käyttäytyi aivan kuin hänellä, trubaduurillaan, olisi vakinainen yhteiskunnallinen toimi, niinkuin esim. piispalla. Hän meni niin kauaksi kuin hänen vuosisatansa salli kirjallisen maailman mennä, Don Juanin tapaan miekkoineen ja kitaroineen.

Sillä hän ei koskaan matkustanut ilman miekkaa, jolla hän

oli otellut monessa loistavassa kaksintaistelussa, tai ilman kitaraa, jolla hän nykyään oli pitänyt monet serenaadit miss Ethel Harrogatelle, erään yorkshireläisen pankkiirin hyvin sovinnaiselle tyttärelle, joka matkusteli vapaa-aikana isänsä kanssa. Mutta hän ei suinkaan ollut petturi, eikä lapsi, vaan kuumaverinen, järkevä, latinalaisen rodun jäsen, jolla oli kaikesta omat mielipiteensä. Hänen runoutensa oli yhtä avomielistä kuin jonkun muun proosa. Hän halusi mainetta, viiniä tai naisten kauneutta auringon polttavalla suoruuudella, joka oli käsittämätöntä Pohjolan pilvisten ihanneiden ja pilvisten sopivaisuuskäsitteiden kannalta; hämäristä sukupolvista oli hänen tunnevoimassaan jotain, mikä pani ajattelemaan vaaraa tai rikosta. Hän oli, niinkuin tuli ja vesi, liian alkuvoimainen, että häneen olisi voinut luottaa.

Pankkiiri ja hänen kaunis englantilainen tyttärensä asuivat Muscarin ravintolaan kuuluvassa hotellissa; senpä takia se olikin hänen mieliravintolansa. Huoneeseen katsahdettuaan havaitsi hän kuitenkin heti, ettei englantilainen seurue vielä ollut tullut alas. Ravintola oli loistava, mutta melkein tyhjä. Kaksi pappia jutтели erään pöydän ääressä nurkassa, mutta Muscari — innokas katoililainen — ei välittänyt heistä sen enempää kuin varisparista. Mutta vielä kaukaisemmalta istuimelta, jonka pari kultakukkaista kääpiöpuuta oransseineen puoleksi peitti, nousi ja astui runoilijaa kohden henkilö, jonka puku muodosti äärimmäisen vastakohtan hänen omalleen.

Olento oli vaatetettu ruudukkaiseen villapukuun, hänellä oli musta kaulaliina, teräväksi taitettu kaulus ja silmiinpistävät, keltaiset kengät. Seurataten uskollisesti Arry at Margate'n tapoja hän pyrki olemaan samalla kertaa hämmästyttävän ja jokapäiväisen näköinen. Mutta kun tuo etukaupunkilaiskeikari lähestyi, hämmästyi Muscari huomattessaan, ettei hänen päänsä soveltunut

lainkaan muuhun ruumiiseen. Se oli italialainen pää, tummahko ja hyvin eloisa, pistäen jyrkästi esiin pystystä kauluksesta kuin pahvirasiasta, mustan, hullunkurisen kravatin sisästä. Hän tunsi tosiaan tuon pään. Hän tunsi sen, sen keikkuessa kaikkien noiden englantilaisten juhlatamineiden huippuna, vanhan, vaikka unhottuneen Ezza-nimisen ystävänsä pääksi. Tämä oli nuoruudessaan ollut koulun ihmelapsi ja hänelle ennustettiin Euroopan mainetta, kun hän oli täyttänyt viisitoista vuotta, mutta kun hän tuli maailmaan, epäonnistui hän, ensin julkisesti näytelmäkirjailijana ja kansanjohtajana ja sitten yksityisesti vuosia sitten näyttelijänä, kauppamatkustajana, asioitsijana ja sanomalehtimiehenä. Muscari oli tavannut hänet viimeksi ramppivalojen takaa; hän oli kai liiaksi mukautunut tämän ammatin kiihoituskeinoihin, ja luultiin, että joku siveellinen vaurio oli niellyt hänet kitaansa.

»Ezza», huudahti runoilija puristellen ja pudistellen hänen kättään mieluisen hämmästyksen vallassa. »Olenpa nähnyt sinut monessa puvussa näyttelijäin lämpiössä, mutta en koskaan luullut saavani nähdä sinua englantilaiseksi puettuna.»

»Tämä», vastasi Ezza hartaasti, »ei ole englantilaisen, vaan tulevan ajan italialaisen puku.»

»Siinä tapauksessa», sanoi Muscari, »pidän minä enemmän entisistä italialaisista.»

»Se on sinun vanha erehdyksesi, Muscari», sanoi villapukuihen mies, pudistaen päätänsä. »Ja Italian erehdys. Kuudennella toista vuosisadalla me toskaanalaiset olimme ensimmäiset: meillä oli uusin teräs, uusin veistotaito, uusin kemia. Miksei meillä nyt olisi uusimpia makasiineja, uusimpia moottoreita, uusinta raha-asioitten hoitoa — ja uusimpia vaatteita.»

»Sen vuoksi, etteivät ne ole omistamisen arvoisia», vastasi Muscari. »Sinä et voi tehdä italialaisia todella edistysmielisiksi;

he ovat siksi liian älykkäitä. Miehet, jotka helposti huomaavat lyhimmän tien parhaaseen ansioon, eivät koskaan tahdo astua äskenraivatuita teitä.»

»Hyvä, mutta minusta on Marconi, eikä D'Annunzio, nyky-Italian loistavin tähti», sanoi toinen. »Sentähden minusta on tullut futuristi ja opas.»

»Opas», huudahti Muscari nauraen. »Onko se viimeinen numero sinun ammattiluettelossasi? Ja ketä sinä opastat?»

»Erästä Harrogate-nimistä miestä ja hänen perhettään, luullakseni.»

»Tässäkö hotellissa asuvaa pankkiiria?» kysyi runoilija jokeenkin innokkaasti.

»Juuri häntä», vastasi opas.

»Maksaako hän hyvin?» kysyi trubaduuri viattomasti.

»Kyllähän se kannattaa», sanoi Ezza hyvin arvoituksellisesti hymyillen. »Mutta minä olenkin sangen merkillinen opas.» Sitten sanoi hän äkkiä, aivankuin vaihtaakseen puheenaihetta: »Hänellä on tytär — ja poika.»

»Tytär on jumalallinen», vakuutti Muscari. »Isä ja poika ovat luullakseni inhimillisiä. Mutta, jos heille myönnetään nuo harmittomat ominaisuudet, niin eikö pankkiiri vaikuta sinuun kuin loistava todistus minun väitteeni oikeudenmukaisuudesta? Harrogatella on miljoonia arkkunsa pohjalla, minulla — reikä taskussa. Mutta sinä et saata sanoa — et voikaan sanoa, että hän on älykkäämpi kuin minä, rohkeampi kuin minä, tai tarmokkaampi kuin minä. Hän ei ole älykkäämpi, hänellä on silmät kuin siniset napit, hän ei ole tarmokas, hän siirtyy tuolilta tuolille kuin halvaantunut. Hän on omantunnontarkka, hyväntahtoinen, vanha pässinpää; mutta hän saa rahaa, siksi että hän kokoaa rahoja, niinkuin poika keräilee postimerkkejä. Sinä olet liian vilkasluon-

toinen toimialaasi, Ezza. Sinä et tule edistymään. Jos kerran on kyllin älykäs hankkimaan paljon rahaa, täytyy myöskin olla kyllin tyhmä sitä kaivatakseen.»

»Minä olen kyllin tyhmä siihen», sanoi Ezza raskaasti. »Mutta pyytäisin sinua jättämään toiseen kertaan arvostelusi pankkii-rista, sillä tuossa hän tulee.»

Mr Harrogate, tuo suuri rahamies, astui todellakin huoneeseen, mutta kukaan ei katsellut häntä. Hän oli lihava, vanhahko mies, tuimine, sinisine silmineen ja surkastuneine, harmahtavine viiksineen, mutta jyrkän ryhtinsä vuoksi olisi hän voinut olla vaikka eversti. Hänellä oli kädessään useita avaamattomia kirjeitä. Hänen poikansa Frank oli todella miellyttävä nuorukainen, kiharatukkainen, päivänpaahtama ja reipas; mutta kukaan ei katsellut häntäkään. Kaikkien silmät, kuten tavallisesti, olivat kääntyneet ainakin hetkeksi Ethel Harrogateen, jonka kullankeltainen, kreikkalainen pää ja kasvojen rusottava hipiä näyttivät safirimeren taustaa vastaan välkkyviltä kuin jumalattaren kasvot. Runoilija Muscari veti syvään henkeään aivan kuin olisi juonut jotain, ja niin hän todella olikin tehnyt. Hän oli juonut klassillista kauneutta, isiensä tavoin. Ezza katseli tyttöä yhtä tarkkaan tuijottaen, vaikka paljon enemmän hämillään.

Miss Harrogate oli erikoisen säteilevä ja halukas puhelemaan tässä tilaisuudessa ja hänen perheensä noudatti tavallista kontinentaalista tapaa sallien ulkomaalaisen Muscarin, vieläpä oppaankin, Ezzan, jakaa heidän ateriansa ja keskustelunsa. Ethel Harrogaten olennossa vietti totunnainen tapa voittojaan. Hän oli ylpeä isänsä rikkaudesta, mieltynyt hienonmaailman huvituksiin, hellä tytär ja oikullinen sydänten hallitsijatar, mutta kuitenkin kultaisten hyväluontoinen, ja tästä johtui, että hänen hyvin ylpeä

mielivaltansa ja maailmannaisen arvokkuutensa oli tuoretta ja viehättävää.

He olivat pyöröryttävän kiihkon vallassa jonkin mahdollisen vaaran vuoksi vuoristopolulla, jonne he aikoivat tehdä matkan samalla viikolla. Vaara ei uhannut rotkojen, tai lumivyöryjen muodossa, vaan paljon romanttisemmalta taholta. Ethelille oli varmasti vakuutettu, että rosvoja, noita nykyaikaisten tarinoiden oikeita maantieritareita, yhä oleskeli harjanteella pitäen hallussaan Apenniinien yli johtavaa vuorensolaa.

»Tiedetäänhän», huusi hän koulutytön vallattomalla tavalla, »ettei tätä maata hallitse Italian kuningas, vaan varkaitten kuningas. Kuka on tuo varkaitten kuningas?»

»Hän on suuri mies», vastasi Muscari, »arvoltaan täysin yhdenveroinen kuin teidän oma Robin Hoodinne, Signorina. Montanosta, varkaitten kuninkaasta, alkoi kuulua tarinoita vuoristossa noin kymmenen vuotta sitten, jolloin sanottiin, että rosvot olisivat kuolleet sukupuuttoon. Mutta hänen villi mahtinsa levisi hiljaisen vallankumouksen vauhdilla. Hänen ylpeitä julistuksiaan löytyi joka kylästä nähtäviksi naulattuina; hänen etuvartijoitaan, pyssy kädessä, joka rotkosta vuoristossa. Kuusi kertaa koetti Italian hallitus karkoittaa hänet, ja joutui tappiolle kuudessa säännöllisessä taistelussa, niin kuin Napoleonin aikana.»

»Tuollaista asiantilaa», huomautti pankkiiri arvokkaasti, »ei koskaan suvaittaisi Englannissa; ehkäpä meidän sen takia kaikesta päättäen olisi viisaampaa valita toinen tie. Mutta opas pitää sitä ehdottoman varmana.»

»Se on ehdottoman varma», sanoi opas ylenkatseellisesti. »Minä olen kulkenut sen tien parikymmentä tuntia sitten. Siellä on ehkä ollut meidän isoäitimme aikana joku vankilanasukas,

jota sanottiin kuninkaaksi, mutta hän kuuluu ainakin historiaan, jollei tarumailmaan. Rosvoaminen on täysin hävitetty.»

»Sitä ei voi koskaan täydellisesti hävittää», vastasi Muscari, »koska aseellinen kapina on etelämaalaisten luonnonmukainen mielenilmaus. Meidän talonpoikamme ovat kuin vuoret, rikkaita viehätyksestä ja versovasta ilosta, mutta sen alla piilee tulta. Siinä kohden ilmenee inhimillinen epätoivo erilailla; kun köyhä Pohjossa rupeaa juomaan, tarttuu meidän oma köyhälistömme miekkaan.»

»Runoilijalla on erikoisoikeutensa», vastasi Ezza ivallisesti naurahtaen. »Jos Signor Muscari olisi englantilainen, etsisi hän rosvoja Wandsworthistakin. Uskokaa minua, Italiassa ei tarvitse pelätä vangiksi joutumista sen enempää kuin päänahkan menettämistä Bostonissa.»

»Siis te ehdotatte että lähdetäisiin?» sanoi herra Harrogate ottaensa rypistäen.

»Se kuulostaa jokseenkin pelottavalta», sanoi tyttö kääntäen valoisat silmänsä Muscariin. »Luuletteko todellakin, että solatie on vaarallinen?»

Muscari työnsi mustan tukkansa taaksepäin. »Minä tiedän, että se on vaarallinen», sanoi hän. »Minä kuljen huomenna sitä tietä.»

Nuori Harrogate oli jäänyt hetkeksi jälkeen tyhjentämään lasin valkoista viiniä ja sytyttämään paperossinsa, kun kaunotar lähti pois pankkiirin, oppaan ja runoilijan seurassa jaellen hopeisen satiirinsa nuolia. Samalla hetkellä nousivat nuo kaksi pappia ylös kulmastaan, ja pitempi, valkeatukkainen italialainen, sanoi hyvästi. Lyhyempi pappi kääntyi ja meni pankkiirin pojan luo. Viimemainittu hämmästy huomatessaan, että vaikka mies olikin katolilainen pappi, oli hän sentään englantilainen. Hän muisteli

hämärästi tavanneensa papin erään katolisen tuttavansa antamalla päivällisillä. Mutta mies alkoi puhua, ennen kuin hän oli ennättänyt koota ajatuksensa.

»Herra Frank Harrogate, luullakseni», sanoi hän. »Minut on kyllä esitelty teille, vaikk' en aiokaan käyttää sitä väärin. Se kamala asia, mikä minulla on ilmoitettavana, sopii paljon paremmin vieraan suuhun. Herra Harrogate, minä sanon yhden sanan ja lähdän: pitääkö huolta sisarestanne hänen suuressa surussaan.»

Frankinkin suorassa, veljellisessä välinpitämättömyydessä tuntui hänen sisarensa säteilevä ilo ja vallaton nauru vielä loistavan ja soivan; hän saattoi kuulla hänen naurunsa hotellin pihalta ja hän tuijotti synkkään neuvonantajaan aivan ällistyneenä.

»Tarkoitatteko rosvoja?» kysyi hän, ja lisäsi sitten ajatellen omaa hämärää pelkoaan, »tai ajatteletteko ehkä Muscaria?»

»Kukaan ei milloinkaan ajattele oikeata surua», sanoi omituisen pappi.

»Pitää ainoastaan olla hyvä ja ystävällinen, silloin kun se tulee.»

Ja hän lähti kiireesti huoneesta, jättäen nuorukaisen paikoilleen melkein pä avoimin suin tuijottamaan.

Pari kolme päivä sen jälkeen ryömivät tosiaan horjuvat ja rämisevät vaunut, joissa seurue istui, vaarallista vuorenrinnettä ja vuorenhuippuja kohti. Ezzan lohduttavien turvallisuus-vakuutusten vuoksi, huolimatta Muscarin tulisista vastaväitteistä, pysyi rahamiehen perhe vakaana alkuperäisessä aikomuksessaan, ja Muscari asetti vuoriretkensä heidän matkansa yhteyteen. Hämmästyttävämpi oli ravintolan pikku papin ilmestyminen rantakaupungin lähtöasemalle; hän selitti monta kertaa, että toimitukset pakottivat hänet pyrkimään sisämaan vuoristojen yli. Mutta

nuori Harrogate ei voinut olla yhdistämättä hänen läsnäoloansa eilisiin varoituksiin ja pelotuksiin.

Rattaina oli jonkinlaiset mukavat pikku vaunut, jotka oppaan nykyaikaisuutta tavoitteleva nero oli keksinyt, ja hän itse liehui ylimpänä matkueen keskuudessa tietävän toimehikkaana ja sukelana kuin tuuli. Teoria varkaitten puolelta uhkaavasta vaarasta oli tarkoitettu ajatuksista ja puheista, mutta kuitenkin siinä määrin muodollisesti suvaittuna, että oli ryhdytty muutamainkin yksinkertaisiin suojelustoimenpiteihin. Oppaalla ja nuorella pankkikirjalla oli ladattu revolveri ja Muscari piti mustan viittansa alla — tyytyväisenä pikku poika — suurta veistä.

Ezza oli asettanut ruumiillisen olemuksensa suurella kiireellä rakastettavan englannittaren viereen; hänen toisella puolellaan istui pappi, jonka nimi oli Brown ja joka onneksi oli hyvin hiljainen henkilö; opas, sekä isä ja poika istuivat takapenkillä. Muscarin henki oli tulisimmillaan vakavassa uskossaan vaaran läheisyyteen, ja hänen keskustelunsa Ethelin kanssa oli sellaista, että tyttö mahdollisesti saattoi pitää häntä hulluna. Mutta hänen hullussa ja loistavassa puhetavassaan, keskellä teräviä, puutarhamaisten metsien peittämiä kukkuloita, oli jotain, mikä nosti neidon mieltä runoilijan ajatusten seurassa purppuraisiin, mielettömiin taivaihin hurjasti pyörivine aurinkoineen. Valkea tie kiipesi ylöspäin kuin valkoinen kissa, se jännittäytyi varjoisten rotkojen yli kuin vahva köysi, joka on singottu kauas pengerten ympäri kuin pyyntönuora.

Ja tulivatpa he kuinka korkealle tahansa, kukoisti erämaa yhä kuin ruusu. Kentät välkkyivät auringossa ja tuulessa tikkojen, papukaijojen ja kolibrien väreissä, satojen puhjenneiden kukkien värivivahduksissa. Siellä ei ollut ihanampia niittyjä ja metsämaita kuin Englannissa, eikä komeampia huippuja ja rotkoja kuin

Snowdonin tai Glencoen vuoristot, mutta Ethel Harrogate ei ollut koskaan ennen nähnyt eteläisiä puistoja asetettuina pirstoutuneiden pohjoisten vuorten huippujen laelle, Glencoen vuoriston karuja rinteitä peitettyinä Kentin tasangon hedelmillä. Täällä ei ollut jälkeäkään siitä kylmyydestä ja autiudesta, mikä vain Britanniassa liittyy vuoriston villeihin maisemiin. Se muistutti pikemmin mosaiikkipalatsia, joka oli halkeillut maanjäristyksessä, tai saksalaista tulpaanitarhaa, joka oli räjäytetty tähtiä kohti dynamiitilla.

»Tämä muistuttaa Kew-Gardenia Beachy Headissä», sanoi Ethel.

»Se on meidän luonteemme salaisuus», vastasi runoilija, »tuli-vuoren salaisuus. Siinä on myös vallankumouksen salaisuus, että sama seikka saattaa yht'aikaa olla väkivaltainen ja hedelmällinen.»

»Te olette jokseenkin väkivaltainen, te itsekkin», ja hän hymyili hänelle.

»Ja kuitenkin jokseenkin hedelmätön», myönsi hän. »Jos minä kuolen tänä yönä, kuolen minä naimatonna ja mielettömänä.» »Eihän ole minun vikani, että te tulitte mukaan», sanoi tyttö kiusallisen vaitiolon jälkeen.

»Eihän se koskaan ole teidän vikanne», vastasi Muscari. »Eihän Troijan häviökään ollut teidän vikanne.»

Puhellessaan tulivat he tien yli ulottuvien kallionlohkareiden alle, jotka levisivät kuin siivet hyvin vaarallisen mutkan yläpuolella. Ahtaassa rotkossa vallitsevan synkän varjon säikäyttäminä kavahtelivat hevoset epäilyttävästi. Ajaja hyppäsi maahan tarttuakseen niiden suupieliin, mutta ne tulivat hillittömiksi. Toinen hevosista hypähti pystyyn täyteen korkeuteensa — hevosien jättiläismäiseen, pelottavaan korkeuteen, kun se nousee takajaloil-

leen. Siinä oli parahiksi tasapainon järkkymiseen; ajopelit kallistuivat kuin laiva ja kaatua rysähtivät pensaikkoon kalliolle. Muscari kietoi käsivartensa Ethelin ympärille, joka takertui häneen äänekkäästi kirkaisten. Sellaisten hetkien vuoksi hän eli.

Samalla kertaa kun vuoriston jylhät seinämät pyörivät runoilijan pään ympäri kuin loistavan tuulimyllyn siivet, sattui tapaus, joka oli pintapuolisesti katsoen vielä hämmästyttävämpi. Vanhahko ja unelias pankkiiri nousi pystyyn kärkyssä ja hyppäsi rotkoon, ennenkuin kaatuneet rattaat ehtivät työntää hänet sinne. Ensikatsaukselta näytti se yhtä hurjalta kuin itsemurha, mutta seuraavalla hetkellä oli se yhtä järkevä kuin varma rahojen sijoitus. Yorkshireläisellä oli nähtävästi enemmän päättäväisyyttä ja teräväjärkisyttä kuin Muscari olisi hänelle myöntänyt. Sillä hän päätyi maatilakulle, joka aivan hyvin saattoi olla erikoisesti verhottu turpeilla ja apilailla ottamaan häntä vastaan. Ja sattui niin, että muullekin seurueelle kävi yhtä onnellisesti, vaikkei tapa heidän ulos singotessaan ollutkaan yhtä arvokas. Aivan tuon äkillisen tienkäänteessä oli ruohokas ja kukkainen kuoppa, kuin uponnut niitty, jonkinlainen vihreään verhottu tasku kukkuloiden pitkässä, vihreässä alushameessa. Tähän olivat he kaikki pudonneet melkein vahinkoa kärsimättä, paitsi että heidän pikkutavaransa ja taskujen sisältö oli lennellyt huiskin haiskin ruohokkoon heidän ympärillään. Kaatuneet vaunut makasivat paikoillaan ylhäällä takertuneina sakeaan pensaikkoon ja hevoset kuopivat vaivaloisesti rinteellä. Ensimmäinen, joka nousi istumaan, oli pieni pappi; hän raapi päätään hullunkurisen kummastelevan näköisenä ja Frank Harrogate kuuli hänen sanovan itsekseen: »Minkä ihmeen takia me putosimme juuri tähän?»

Hän katseli ympärilleen nurmikolla ja löysi oman ylen kömpelötekoisen sateenvarjonsa. Sen vieressä oli laajalierinen Musca-

rin päästä pudonnut *sombrero* syrjempänä suljettu kauppakirje, jonka hän, silmättyään osoitetta, palautti vanhemmalle Harroga-telle. Hänen toisella puolellaan peitti ruoho osaksi miss Ethelin päivänvarjon ja juuri sen vieressä oli pieni omituinen, tuskin kahden tuuman pituinen pullo, Pappi otti sen ylös; nopeasti ja vaatimattomasti avasi ja haisteli hän sitä ja hänen surumieliset kasvonsa muuttuivat valkeiksi kuin liitu.

»Herra meitä suojelkoon», mutisi hän. »Se ei voi olla tytön. Onko hän murheessaan tullut jo niin pitkälle?»

Hän pisti sen oman päällysnuttunsa taskuun.

»Luulenpa menetteleväni oikein», sanoi hän, »kunnes saan tietää hiukan enemmän.»

Hän katseli huolissaan tyttöä, jonka Muscari juuri oli saanut nostetuksi kukkien keskeltä sanoen:

»Te olette pudonnut taivaaseen; se on ennusmerkki. Kuolevaiset kiipeävät ylös, tai putoavat alas; mutta vain jumalat ja jumalattaret voivat pudota ylöspäin.» Ja todella hän nousi värime-restä niin kauniina ja säteilevänä, että pappi tunsu epäilystensä haihtuvan ja häviävän. »Kaikesta päättäen», ajatteli hän, »ei tämä myrkky ehkä olekaan hänen; ehkä se on vain Muscarin melodramaattisia temppuja.»

Muscari nosti neidon kevyesti jaloilleen, teki hassun teatterikumarruksen hänen edessään ja sitten, vetäen esiin veitsensä, leikkeli innokkaasti hevosten sekautuneita valjaita, niin että ne kompuroivat jaloilleen ja jäivät vavisten seisomaan ruohokkoon. Kun hän oli toimittanut kaiken tämän, sattui hyvin huomattava tapaus. Rauhallisen näköinen mies, hyvin huonosti puettu ja päivän ruskeaksi polttama, tuli pensaikosta ja tarttui hevosten suitsiin. Hänellä oli omituisen muotoinen, hyvin leveä ja käyrä veitsi vyöhön kiinnitettynä; muuten ei hänessä ollut mitään huomatta-

vaa paitsi hänen äkillinen ja meluton ilmestymisensä. Runoilija kysyi häneltä, kuka hän oli, mutta hän ei vastannut.

Katsellessaan ympärilleen häiriytyneeseen ja ällistyneeseen seurueeseen päin, Muscari huomasi, että toinen ruskea-ihoinen ryysyinen mies, pyssyntapainen kainalossaan, katseli heitä kal-lionkielekkeeltä juuri alapuolella, nojaten kyynärpäätään turpeitten reunaan. Sitten katseli hän ylöspäin pitkin tietä, josta he olivat pudonneet ja näki heitä kohti suunnattuina neljä muuta pyssyn suuta ja neljät uudet ruskeat kasvot kiiluvine, vaikka aivan liikkumattomine silmineen.

»Rosvoja», huusi Muscari, eräänlaisen kamalan riemun vallassa. »Nyt olemme satimessa. Ezza, jos sinä tahdot tehdä minulle mieliksi ampumalla ensin ajajan, voimme vielä raivata tien ulos. Heitä on ainoastaan kuusi.»

»Ajaja», sanoi Ezza, joka oli seisokellut juronnäköisenä kädet taskussa, »sattuu olemaan herra Harrogaten palvelija.»

»Sitä enemmän syytä on ampua», huusi runoilija kärsimättömästi. »Hänet on lahjottu kavaltaamaan isäntänsä. Asettakaa sitten neiti keskelle ja me murramme piiritysinjan hyökkäyksellä.»

Ja kahlaten villissä ruohossa ja kukkasissa eteni hän pelottomasti neljää pyssyä kohti, mutta huomattuaan, että lukuunottamatta nuorta Harrogatea ei kukaan seurannut häntä, kääntyi hän veistään heilutellen tekemään merkkejä toisille. Hän huomasi oppaan seisovan ylenkatseellisen näköisenä, hajasäärin ruohoisen ympyrän keskellä, kädet taskuissa, ja hänen laihat italialaiset kasvonsa näyttivät pitenevänsä pitenevän iltavalaistuksessa.

»Sinä ajattelit, Muscari, että minä edustin epäonnistumista meidän koulupoikien kesken», sanoi hän, »ja että sinä edustit menestystä. Mutta minä olen menestynyt paremmin kuin sinä ja

täytän suuremman paikan historiassa. Minä luon toiminnallani eepoksia, kun sinä kirjoitat niitä.»

»Astu eteenpäin, sanon minä sinulle!» jyrisi Muscari ylhäältä. »Aiotko seisoa siinä puhumassa tyhmyyksiä itsestäsi, kun meillä on nuori nainen pelastettavana ja kolme vahvaa miestä apunamme! Minä sinä pidät itseäsi?»

»Nimeni on Montano», huusi omituinen opas yhtä selvällä ja täyteläisellä äänellä. »Minä olen Varkaitten Kuningas ja toivotan teidät kaikki tervetulleiksi kesäpalatsiini.»

Ja paraikaa kun hän puhui, astui pensaikosta esiin viisi hyvin vaiteliasta miestä ladatuin asein ja katseli häntä käskyä odottaen. Yksi heistä piti kädessään leveää paperipalaa.

»Tämä sievä pieni pesä, missä me kaikki huvittelemme», jatkoi rosvo-opas, hymyillen samaa huoletonta, vaikka uhkaavaa hymyä, »on, siihen alempana liittyvine luolineen, tuttu Varkaitten Paratiisin nimellä. Se on minun paras turvapaikkani näillä kukkuloilla, sillä — niinkuin te epäilemättä olette huomanneet — on kotkanpesä näkymätön sekä tieltä ylempänä, että laaksosta alhaalla. Se on parempi kuin valloittamaton, se ei vedä huomiota puoleensa. Täällä minä enimmäkseen elän ja täällä tulen minä kuolemaankin, jolleivät santarmit karkoita minua täältä sitä ennen. Minä en ole sellainen rosvo, joka säästää puolustuksen tois- taiseksi, vaan sitä parempaa lajia, joka säästää viimeisen luotinsa.»

Kaikki tuijottivat häneen vaieten kuin ukkosen lyöminä, paitsi isä Brown, joka päästi syvän huokauksen kuin huojennuksesta ja sormeili pientä pulloa taskussaan. »Jumalan kiitos», mutisi hän. »Se on paljon luultavampaa. Myrkky kuuluukin luonnollisesti tuolle rosvopäällikölle. Hän säilyttää sitä, ettei hän koskaan jou- tuisi vangiksi, kuin Cato.»

SYDÄMELLISEN ISÄ BROWNINGIN JÄNNITTÄVÄT SEIKKAILUT JATKUVAT

Isä Brown on hyväntuulinen katolinen pappi, jolla on tarkat hoksottimet ja taipumusta filosofiseen pohdintaan. Hän on myös salapoliisi, ja varsin näppärä sellainen.

Tällä kertaa rikokset vievät isä Brownin Välimerelle, jossa englantilainen pankkiiri on joutunut rikollisjoukon kynsiin, ja Saksaan, jossa muuan prinssi on ammuttu selittämättömästi. Kotipuolessa Brown ratkoo kirokun suvun mysteeriä ja saa selvitettyväkseen murhan toisensa jälkeen. Isä Brownin oikeana kätenä häärii tuttuun tapaan verraton Flambeau.

Isä Brownin viisaus sisältää 11 tunnelmallista mysteeriä, jotka ovat klassista rikoskirjallisuutta parhaimmillaan.

G. K. Chesterton (1874–1936) oli englantilainen kirjailija ja taidekriitikko. Chesterton on kuuluisimpia varhaisia brittirikoskirjailijoita Agatha Christien ja Arthur Conan Doyleen ohella.